

Jobb így

– Szevasztok, bejöhetünk? – dugta be a fejét a résnyire kinyitott ajtón Lajoska, a mentőápoló.

– Mi olyan sürgős, gyerekek? Nem látjátok, hogy két hordágy is van már a vizsgálóban?! – förmedtem rá a mentősre.

Lajoskának kissé elkerekedett a szeme, mivel eddig nem igazán tapasztalt részemről ilyen barátságatlan fogadtatást. A fiatal srác egy pillanatig tévovázott, aztán belépett az ajtón és elindult felém.

Na ne, most mit tolakszik ez is?! Szálljanak le végre rólam! Olyan nagy kérdés, hogy hagyjanak végre nyugodtan dolgozni és szép sorjában végezni a feladataimat? Egész nap örvénylett a jónép a váróban, ki se látszottunk a melőlől, de a káosz kellős közepén mindig betoppant valaki az ajtón, aki soron kívül kért valamiféle szívességet. Hol kórházi dolgozó, hol kolléga, hol ismerős ismerőse, hol régi beteg hozzátartozója nyaggatott, kérlelt, néha követelőzött. Az első pár órában még mosolyogva fogadtam a kívánságokat, de délutánra már kifogyott a derűkészletem, és piszkosul untam a "Tibi bácsi elintézi!" szerepet.

– Bocsánat, doktor úr, de a helyzet nem tűr halasztást! – lépett közelebb a mentős. – Tele az előtér, mi pedig egy haldoklót hoztunk. Nem kéne kint az ajtó előtt hagynunk. Tök fiatal, és a családja is menten befut.

– Oké, oké, várjatok egy fél percet! Mindjárt kitalálunk valamit! – sóhajtottam, és a kollégámhoz fordultam. – Levi, végeztél a mamival, mehet a megfigyelőbe?

– Ja, de előbb vigyék át a röglyöbe, mert ott már várják – intett Levente a beteghordó legények felé.

A fiúk ügyesen megfordították a vizsgálóágyat és elindultak kifelé a főbejáraton, másik ajtón pedig az egyik nővérke már tolt is befelé egy üreset. Gyakran elámultam a sürgősségi osztály csapatának összehangolt munkáján, néha tényleg úgy tűnt, hogy egymás gondolatait is képesek olvasni. Mivel egész nap az ambulancián iszonyú nagy forgalmat kellett lebonyolítanunk, legtöbbször szólnom sem kellett, automatikusan működött minden munkafolyamat. Amint helyére került az ágy, intettem a mentősöknek.

A hordágyon fekvő embert első pillantásra halottnak hittem. Mozdulatlan, maszkszerű, sárgás árnyalatú sápadt arcával, beesett szájával és szorosan csukott szemével az illető leginkább egy viaszfigurára hasonlított, a kopasz koponyára feszülő pergamenszerű bőrét szinte kiszúrta a hegyes pofacsontja. A takaró alól magatehetetlenül kilógó vézna karja élettelenül himbálózott, a hasa viszont akkorának látszott, mint egy szülés előtt álló várandós asszonyé. Meg sem kellett vizsgálnom ahhoz, hogy pontosan tudjam mi a baja: csontig lerágta a rák! Minden izmát lebontotta, utolsó fehérjeforrásként felhasználta az éhező szervezet, a hasürege pedig a májártétek miatt telt meg folyadékkal.

Ameddig a mentősök a beteget óvatosan a vizsgálóágyra csúsztatták át, elkértem tőlük az iratokat. Az adatokat olvasva elhűlt bennem a vér! Jesszusom, hisz ez egy harminchat éves nő! Továbblapoztam: két éve derült ki az emlőrákja, már akkor csont és májártéteket diagnosztizáltak. Műtét, kemo, sugár, megint műtét, ismét kemoterápia. Horror...

Kopogtak, aztán a résnyire kinyitott ajtón egy férfi kukucskált be. Nagyon ismerős volt az arca, de hirtelen nem tudtam hová tenni. Intett nekem, hogy kérdezne valamit.

Merev arccal odasiettem. A fickó kezét nyújtott és a nevemen szólított:

– Szevasz, Laci! Mi a helyzet? Tudtok már valamit? – hangjában aggodalom csengett.

– Szevasz, öregem! – válaszoltam, mert hiába tűnt egyre ismerősebbnek, a neve változatlanul nem jutott eszembe. – Mivel kapcsolatban tudunk valamit?

– Hát a Katival kapcsolatban – mondta a férfi és a vizsgálóágyon kiterített asszonyra mutatott.

A tekintetem ismét a papírokra tévedt és ezúttal úgy olvastam el a nevet, hogy fel is fogtam a látottakat. Atyaég, hisz ez Kispéteri Kati, a lányom elsős tanítónője, az aggódó hozzátartozó pedig a férje, Miska, akihez évekkorábban az autóm hordtam a márkaszervizbe. Jó ideje annak, hogy utoljára beszélünk, nem emelném baráti rangra a köztünk lévő viszonyt, de jó ismerősömnek azért nyugodtan nevezhettem.

Mivel a gyerekem egy másik iskolába került át gimibe, a Katit már jó pár éve nem láttam, de üdítő látványának emléke mégis mélyen megmaradt bennem. Ő volt az az örökké mosolygó, közvetlen és sugárzóan szép „dögös vörös”, akinek kedvéért az apukák is szívesen elzarándokoltak az iskolába csemetéjükért. Nem mellékesen pizok jó tanár volt, bolondultak érte a kölykök. Szorult belé szigor és pedantéria, de sosem annyira, hogy a gyerekek ezt nyomasztónak érezzék, a nyitott, páratlanul melegszívű természete pedig remek humorral és hatalmas türelemmel társult, ami eszményi pedagógussá tette. Kislányom anno elpityeredett, amikor eljött az ideje a továbblépésnek...

– Ezek szerint nem ismerted fel – szólt halkán Miska, látván a döbbsé ábrázatomat. – Ezt, mondjuk, nem csodálom – tette hozzá.

– Jézusom, Miska, ez szörnyű! – szaladt ki a számon. – Ne haragudj rám! Máris megvizsgálom. Légy kedves a váróban helyet foglalni.

Kellett pár pillanat ahhoz, hogy úrrá legyen az orvos az ember felett, és nekiláthassak a vizsgálatnak. Hűvös, száraz bőr, nehezen érezhető, gyér pulzus, alig mérhető vérnyomás, ritka, alig észrevehető felszínes légvételek. Mi a fene? A májkóma nem ilyen. Halljuk a tüdőt.

– Csajok, fordítsátok oldalra, nem hinném, hogy fel lehet ültetni – kértem meg a nővéreket.

A lányok felém fordították, így egyik kezemmel oldalfekvésben félig átölelve stabilizáltam, míg a másikkal a hátára csúsztottam a phonendoszkóp hallgatóját. Közelről érezni lehetett az édeskés májszagot, mely az előrehaladott májelégtelenség biztos jele.

– Basszus, doki, mi ez?! – szólt csendesen Rita, a műszakvezető. – Ezt nézd! – mutatott a beteg számomra eddig nem látott hátára.

Áthajoltam a test felett és megszemléltem a hátát: a lapockától egészen a derekáig tele volt ragasztva kicsi, kerek tapaszokkal. Először nem érttem, mi az, de a feliratot látva ma már másodjára kerekedett el a szemem. Fentanyl, magyarán morfium tapasz - a végstádiumú daganatos betegek utolsó vigasza - sorakozott takaros sorokban a csont sovány háton.

– Szedjétek le, de nagyon gyorsan! A bőrt tisztítsátok le alkohollal! – utasítottam a lányokat és a Kati arca elé hajoltam.

Felnyitottam az élettelen szemhéját és ellenőriztem a pupillákat: túhegynyire volt beszűkülve mindkettő! Megvan a bizonyíték!

– A fenébe is, lányok, ez morfium túladagolás lesz! – szóltam.

Agyam helyrezökkent, beindultak a szakmai reflexek:

– Tegyük monitorra, kapjon oxigént, folyamatosan lássam a saturációt. Legyen nyitott vénánk, mehet bele ezer Rindex, közte egy Expa-haes. Tegyük bele Mayo pipát, nehogy aspiráljon. Kell teljes labor, vérkép, ionok, vesefunkció, vizelet morfiumra, benzodiazepinre és barbiturátra. Aztán kérnék nasogastrikus szondát, hadd lássam, hogy van-e gyógyszerzemcse a gyomorban! Ja, és hozzatok Naloxont, mert bármikor leállhat a légzése. Legyen kéznél laringoszkóp és tubus! Munkára, fiatalok!

Amint kiadtam az utasításokat, a gárda rutinosan mozgásba lendült. Pár perccel később a morfium ellenszere már a kezemben volt és lassan elkezdtem befecskendezni a vénába, párhuzamosan meggyorsítottam az infúziót is. A hatás nem azonnal jelentkezett, de a légzés fokozatosan gyorsulni kezdett és a pulzus is erősödött, a vér oxigénszintje emelkedni kezdett. Lassan, mint a régóta nem használt rozsdás vaskapu szárnya, emelkedni kezdett a szemhéj. A tekintet egy ideig kifejezéstelen maradt, aztán a fájdalom visszatért belé. A kín ráncos, groteszk maszkká gyűrte össze a szerencsétlen nő arcát, feje hátrafeszült, a szája pedig hangtalan sikolyra nyílt. A vegetisztá szenvedés látványa még a harcedzett, sokat látott nővérekét is megindította, odalépett hát az asszonyhoz, megfogta a kezét és gyengéden simogatni kezdte a fejét, miközben halkán megpróbálta megnyugtatni. Beletelt pár percbe, mielőtt az értelem is megcsillant Kati szemében. Két könnycsepp csordult ki a szeme sarkából, végigpördült az arcán, lecsöppent az ágyra, ahol a kórházi lepedő gyakorlottan felszívta. Ajka szavakat próbált formálni, de nem jött ki hang a torkán. Közelebb hajoltam és a füleltem.

Többszöri próbálkozásra is csupán egyvalamit hallottam:

– Nem sikerült! Nem sikerült! – rázta szerencsétlen nőt az erőtlen zokogás.

Nem bírtam tovább, hátraleptem és lehuppanтам egy székre. Istenem, mit tettem?! Miért kellett meghosszabbítanom a szenvedését? Mi értelme ennek? Tudom, hogy ez a kötelességem, de akkor miért érzem magam úgy, mintha bűnt követtem volna el? Miért ilyen pocsek a lelkiismeretem? Adj, Uram, erőt elviselni a bűntudatot! Töprengésemet Gabi nővér szakította félbe:

– Te, Laci, nem gondolkoztál el azon, hogy miképpen kerültek azok a tapasztok a beteg hátára? Külső segítség nélkül senki sem tud a háta közepére ragasztani semmit – szólt a nővér, és további kommentár nélkül a dolgára sietett.

Néhány másodpercnyi töprengést követően úgy pattantam ki a székből, mint akit egy darázs csípett meg és a váró felé iramodtam. Egy pillanatra felfortyant bennem az indulat, nagyon megharagudtam Miskára, de leginkább nem azért, hogy megpróbált segíteni a feleségén, hanem azért, hogy mégsem volt mersze végigcsinálni. Miért kellett ezt is átélnie szerencsétlen Katinak, hát nem jutott neki elég szenvedés?! Miért nem csinálta végig otthon? Mi a fészkes fenének hozta be a kórházba? Minek hívott mentőt? Ennek így nincs semmi értelme!

Kint, a zsúfolt váróban egy távoli sarokban láttam meg Miskát és további teketória nélkül elé álltam. Már nyitottam a számat, hogy keményen számon kérjem, de ekkor a szomszéd székről felpattant egy tizenéves legényke és köpenyem ujjába kapaszkodott:

– Doktor úr, mi van anyuval? Hogy van? Reggel még jól volt, mosolygott, még az ajtóig is kikísért. Ilyet már napok óta nem tett. Aztán a suliban a tanár úr megbetegedett és az utolsó két óránk elmaradt. Nagyon megijedtem, amikor hazaértem a suliból, ilyen betegnek még sosem láttam! Attól félttem... attól... Azonnal hívtam a mentőt. Mi a helyzet? Mondjon már valamit!

Nem jöttek szavak a számra, csak tátogtam, mint a partra vetett hal. Most mit mondjak ennek a gyereknek? Az igazat?!

Tekintetem találkozott Miskáéval: ilyen fájdalmat és könyörgést én még ember szemében nem láttam... Keze a fia vállába kapaszkodott, de még így is remegett. Sokáig hallgattam, de végül döntésre jutottam:

– Nyugodj meg, kicsim, anyukád már jobban van. Mindjárt beszélhetsz is vele. De légy türelemmel, mert a vizsgálóba nem szabad bemenned, előbb meg kell várnod, míg átviszik a megfigyelő kórterembe. A bajt az okozta, hogy kissé túladagolta magának a fájdalomcsillapító gyógyszert. Minden bizonnyal véletlenül tette. – fejeztem be kissé hangosabban a kellesénél - és még mielőtt a gyerek észrevenné rajtam a hamisságot, megfordultam és visszasiettem a Sürgősségi ambulanciára.

Visszamentem oda, ahol annyit dolgozhat az ember, hogy nem marad ideje se gondolkodni, se emlékezni, se érezni.

Ahol felejthet.

Mert ma este jobb nekem így...